

Brinkhallin kartano, Brinkhall herrgård

Kehittyvä kohde

Sijainti: Turku, Kaksikerta

Omistaja: Suomen Kulttuuriperinnön Säätiö / Brinkhall

Aukioloajat:

Aikuiset	0,00 €
Lapset alle 18 vuotta	0,00 €
Opiskelijat	0,00 €
Eläkeläiset	0,00 €

Saavutettavuus:

Turun keskustasta ja Kupittaaan juna-asemalta 17 km
Helsingin keskustasta 185 km, ajoaika 2 h 10 min.
Tampereen keskustasta 185 km, ajoaika 2 h 20 min

GPS-koordinaatit:

N 60°22'209"
E 021°14'482"

Omalla autolla:

Helsingistä

Aja Kupittaaalle, josta aja Itäistä Pitkäkatua sen eteläpäähän asti, josta jatka matkaa Kaksikerran opasteiden mukaisesti. Ensimmäinen mustapohjainen Brinkhall-opaste on 10 km ennen Brinkhallia Hirvensalossa liikenneympyrän jälkeen.

Tampereelta

Aja rautatieaseman ohi, ja käänny pian sen jälkeen vasemmalle Kaksikerran opasteiden mukaisesti. Seuraa näitä opasteita. Ensimmäinen mustapohjainen Brinkhall-opaste on 10 km ennen Brinkhallia Hirvensalossa liikenneympyrän jälkeen.

Joukkoliikenne:

Turun keskustasta pääsee linja-autolla numero 15 Brinkhalliin. Matka kestää noin 45 min. Tarkista aikataulut [täältä](#).

Pysäköinti:

Alueella on merkitty ajoneuvoille pieni pysäköintialue.

Symbolimerkitykset:

WC: Esteetön kohde: Sisältää kohteita, joissa esteitä: * Koirat sallittu:

Kasveja myynnissä: Ostosmahdollisuus: Ruokaa ja juomaa: Majoitus:

Yhteystiedot:

Postiosoite

Toiminnanjohtaja Sirkka Vuorio
Rauhankatu 12 A 24
20100 Turku

Suomen Kulttuuriperinnön Säätiö / Brinkhall
Unioninkatu 22
00130 Helsinki

Käyntiosoite

Brinkhallintie 414
Kakskerta, Turku

Kohdekuvaus:

Brinkhallin kartano on yksi vanhimmista kartanopuutarhoistamme. Sen historia ulottuu aina 1500-luvulle, jolloin kartano tunnettiin nimellä Brinkkala. Kartanon ovat omistaneet muun muassa Turun linnan käskynhaltija, amiraali Hans Eriksson vuosina 1576–1608 (sama suku omisti Turun Suurtorin varrella olevan Brinkkalan talon, josta nykyisin julistetaan joulurauha). Vuonna 1792 kartanon omistajaksi tuli lääketieteen professori Gabriel von Bonsdorff. Suku eli kartanossa aina vuoteen 1845 saakka. Turun kaupunki omisti kartanon 1970-luvun alusta lähtien. Kartanon nykyinen omistaja on Suomen Kulttuuriperinnön Säätiö, joka osti sen Turun kaupungilta vuonna 2001. Osto pystyttiin toteuttamaan Anna ja Signe von Bonsdorffin sukurahastolta saaduilla lahjoitusvaroilla.

Brinkhallin kartano sijaitsee luonnonkauniissa Kakskerrassa. Sen ympäristö on perinteistä lounaissuomalaista maisemaa pitkin harjuineen, peltolaaksoineen ja lehtoineen. Kartano sijaitsee metsäisen harjun laella, jota reunustaa toisella puolella merenlahti ja toisella laaja peltoaukea. Kartano puutarhoineen perustuu Carl Wijnbladhin mallisuunnitelmiin. Brinkhallin kartanon puutarhassa on 1780-luvun kartan mukaan ollut niin sanottu vanha puutarha, joka oli epäsymmetrinen ja aidattu alue. Vanhan puutarhan vieressä on sijainnut ruutanalammikko. Puutarha oli tuolloin sijoitettuna erilleen rakennuksista, kosteaan ja suojaisaan paikkaan erilleen rakennuksista meren suunnalle. Alueella lienee viljelty keittiökasviksia ja lammikko on toiminut vesivarastona ja kala-altaana.

Puutarha on muistuttanut sommittelultaan barokkipuutarhaa: voimakas pääakseli, sarja rajattuja pihatiloja sekä näkymä avautuvaan maisemaan. Puutarha on kuitenkin hyvin kerroksellinen, joten puutarhasommitelmassa on näkyvissä myös vanhempia ja uudempia piirteitä. Kartanon etupihan ilmava rajaus ja ruutujakoinen hedelmätarha eivät vastaa barokkipuutarhan muotosuuntausta. Ruutupuutarhassa kasvatettiin omena-, päärynä-, kriikuna- ja luumupuita. Laajimmillaan Brinkhallin kartanon puutarhassa on ollut yli 4000 omenapuutarha.

Kortteleiden reunoilla sijainneet kukkaistutukset ja ruutujen sisällä sijainneet keittiökasvit kertovat ns. tyypillisestä suomalaisesta 1700–1800-luvun vaihteen puutarhasommitelusta. Suurin osa kartanon päärakennuksen lähiympäristön istutuksista on istutettu 1800-luvun ja 1900-luvun vaihteessa. Kartanon siemenviljelytarhalla tiedetään kasvatettaneen ainakin pinaattia, portulakkaa, mangoldia, tarhamaltsaa, rohtokuirimoa, musta- ja kaurajuurta, kyssä-, leikko- ja sulkakaaia, sikuria, eri kaalilajeja, papuja, pensaspapua, köynnöspapua, sokeri- ja helmipapuja, tarhakrassia ja tilliä.

Vanhan puutarhan paikalle perustettiin 1793 Suomen varhaisempiin kuuluva englantilaistyyppinen maisemapuutarha. Samaan aikaan rakennettiin uusklassisen tyylin mukainen päärakennus ja pareittain pihaa rajaavat sivurakennukset. Puutarhaan rakennettiin vapaamuotoisia kaartuvia polkuja, lammikoita saarineen ja siltoineen, kaivo, hautoja, penkkejä, kukkapenkkejä sekä Suomessa harvinainen suihkulähde. Puutarhaan oli istutettu vapaamuotoisesti jalopuita, kuten hopeapoppeleita ja hevoskastanjoita. Uuden päärakennuksen taakse, purettujen rakennusten, vanhan tallin ja aitan tilalle, perustettiin neliönmuotoinen ja tähtikuviainen parterri.

Kartanon siirryttyä 1970-luvulla Turun kaupungin omistukseen alueelle laadittiin maisemanhoitosuunnitelma. Tämän jälkeen suurin osa 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun puutarhaistutuksista, uuden pihan keskellä ollut medaljongin muotoinen istutusalue, villiviinit, perennat ja kesäkukkaryhmät raivattiin pois. Puutarhaa palautettiin mahdollisesti ankan 1700-luvun lopun muotoon.

Puutarhaa ja kartanoa on käytetty 1700-luvulle sijoittuvan televisiosarjan kuvauspaikkana. Uusi käyttötarkoitus toi alueelle mukanaan hyvää, koska sarjan kulisseiksi tuotiin karjaa laiduntamaan ja samalla hoitamaan maisemaa. Monet puskituneet ja umpeenkasvaneet metsänreunat palautuivat laiduntamisen ansiosta alkuperäiseen asuunsa. Kuvausten päättymisen jälkeen alueen hoito kuitenkin unohtui ja puutarha pääsi osittain villiintymään. Suomen Kulttuuriperinnön Säätiön saadessa alueen hallintaansa vuonna 2003 puistoa ja puutarhaa sekä ympäröiviä metsiä, peltoja ja niittyjä alettiin hoitaa jälleen. Brinkhallin kartanon maisemapuiston kunnostussuunnitelma tehtiin vuonna 2005, ja sitä seurataan kaikissa puiston hoitotoimissa. Kunnostussuunnitelma tähtää puiston historiallisten arvojen säilymiseen ja palauttamiseen. Kunnostuksen lähtökohtana on Gabriel von Bonsdorffin luoma kartanokokonaisuus 1700-luvun lopulta, jossa on näkyvissä piirteitä myös 1600-luvun puutarhakulttuurista ja 1900-luvulla tapahtuneista muutoksista.

Ruutupuutarha ja päärakennuksen takana sijaitseva tähtiparterri ovat säilyneet lähes alkuperäisessä asussaan meidän päiviimme saakka. Tosin alkuperäisiä hedelmäpuita on korvattu uusilla moneen kertaan. Vuonna 2006 hedelmäpuutarhasta poistettiin kuolleet puut ja tilalle istutettiin 160 luumu- ja kirsikkapuun perusrunkoa. Vuonna 2008 tehtiin lisäistutuksia, jolloin hedelmätarhaan istutettiin keltalumun ja kriikunan perusrunkoja 200 kappaletta. Brinkhallin kartanon hedelmäpuutarhasta on tarkoitus perustaa vanhojen perinteisten hedelmäpuiden geenipankki. Puutarhassa siirrytään perinteisistä omenapuista muihin hedelmäpuihin, koska se on maaperän uudistumisen kannalta välttämätöntä. Osaa kartanolle kuuluvista metsistä hoidetaan puistometsinä eli alueen vanhaa kulttuurirakennetta on raivattu avoimemmaksi. Esiin on raivattu mm. kivettyjä polkuja ja vanhoja kiviaitoja. Puistometsän hoidon yhteydessä alueelle istutetaan eksoottisia puu- ja pensaslajeja, mikä muuttaa puutarhan luonnetta. Puuston rakennetta pyritään kuitenkin ohjailemaan puistometsissä siten, että sen erikoispiirteet ja monimuotoisuus tulisivat paremmin esille. Kartanon metsistä osa on jätetty koskemattomiksi aarnialueiksi. Tavoitteena on myös löytää kartanon niityille sopivia laiduntajia. Brinkhallin puistoalue on avoinna puutarhamatkailijoille ympäri vuoden. Alueella järjestetään kokouksia ja juhlia, joten liikkujia kehoitetaan osoittamaan huomaavaisuutta sekä luontoa että juhlaväkeä kohtaan.

Kuvat:

Vanhojen puiden katveessa. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Kartanon rantarakennus. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Brinkhallin kartano ja tähtiparterri. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Puiston siimeksessä sijaitseva metsälampi. Kuva: Kaisa Kalliovuo

Lähteet ja linkit:

Rosengren, Camilla. Brinkhall vanhimpia kartanopuutarhojamme. Hortus fennicus – Suomen puutarhataide. Toim. Maunu Häyrynen. Viherympäristöliitto ja Puutarhataiteen seura ry. Helsinki 2001, 46–48.

Brinkhallin kartanon kotisivut:

<http://www.kulttuuriperinne.com/index.php?m1=kohteet&m2=3&m3=2&lang=fi>

Brinkhall. Kartanon maisemapuiston kunnostussuunnitelma. Ranja Hautamäki 2005.

http://www.kulttuuriperinne.com/tiedostot/puistosuunnitelma_r_hautamaki_2005.pdf

Brinkhallin kartanon kasvillisuus. Tutkimusraportti. Juha Järvinen ja Terttu Lempiäinen

<http://www.kulttuuriperinne.com/tiedostot/kasvillisuusraportti.lempiainen.jarvinen.2004.pdf>